

Συμβουλίου της Επικρατείας: 2663/1992 (τμ. Α')

Πηγή: ΕΔΚΑ ΛΕ' 1993, σελ. 102

Περίληψη: Επί αναπηρίας εκ περισσοτέρων αιτίων, αυτή χαρακτηρίζεται, ενόψει των ποσοστών υγειονομικής ανικανότητας, αναλόγως προς την προέχουσα αιτία κατά την κρίση των ασφαλιστικών οργάνων ή του Δ.Δ. η οποία πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς. Οι γνωματεύσεις των Υγειον. Επιτροπών είναι δεσμευτικές όταν εκδίδονται νομίμως και αιτιολογούνται επαρκώς. Περίπτωση συνδρομής εργατικού ατυχήματος και κοινής νόσου.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΑΔ. ΦΑΡΜΑΚΗΣ

Εισηγητής: κ. Ν. ΝΤΟΥΒΑΣ

Δικηγόροι: κ.κ. Δ. Μπόλλα, Πόπη Χέλμη

Επειδή, κατά την έννοια των άρθρων 28 παρ.2 του ΑΝ 1846/1951, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 4476/1965 (φ.103 Α), σύνταξη λόγω αναπηρίας ή επίδομα αναπροσαρμογής απονέμεται στον ασφαλισμένο που συγκεντρώνει τις προβλεπόμενες χρονικές προϋποθέσεις εργασίας και κρίνεται ασφαλιστικώς ανάπηρος, δηλαδή εμφανίζει, λόγω παθήσεως ή βλάβης, μειωμένη κατά τα ποσοστά του νόμου ικανότητα βιοπορισμού σε σύγκριση με εκείνη υγιούς μισθωτού της αυτής επαγγελματικής κατηγορίας στην ίδια περιοχή. Για να συναχθεί η κρίση αυτή, αποφαίνονται πρώτα οι αρμόδιες υγειον. επιτροπές και αν αυτές διαπιστώσουν πάθηση ή βλάβη, τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα - και σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής το Διοικ. Πρωτοδικείο - καθορίζουν την ασφαλιστική αναπηρία του ασφαλισμένου ενόψει του επαγγέλματός του, της ηλικίας, της μορφώσεώς του, της δυνατότητας να ασκήσει το προηγούμενο επάγγελμά του ή άλλο παρεμφερές που να ανταποκρίνεται στις δυνάμεις του, καθώς και των συνθηκών που υπάρχουν στην αγορά εργασίας στο συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Εξ άλλου, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 8 παρ.4, 28 παρ.2 και 34 παρ.1 του αυτού Α.Ν. 1846/1951, όταν ο ανάπηρος από εργατικό ατύχημα καταστεί μεταγενέστερα, συνεπεία νοσηρής

καταστάσεως του οργανισμού, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί απότοκος του ατυχήματος ή να συσχετισθεί με αυτό, ανίκανος να εργαστεί σε βαθμό που δικαιολογεί τη συνταξιοδότησή του λόγω αναπηρίας δικαιούται να λάβει σύνταξη από εργατικό ατύχημα ή από κοινή νόσο, αναλόγως του αν η ανικανότητα αυτή προέρχεται από την πρώτη ή τη δεύτερη αιτία. Στην περίπτωση δηλαδή αυτή όπου συντρέχουν περισσότερες από μια αιτίες αναπηρίας, η τελευταία αυτή χαρακτηρίζεται ενόψει των ποσοστών υγειονομικής ανικανότητας που προσδιόρισαν για κάθε αιτία τα αρμόδια υγειονομικά όργανα ως οφειλόμενη στο σύνολό της στο ατύχημα ή στην κοινή νόσο από ασφαλιστικής απόψεως, αναλόγως προς την προέχουσα αιτία κατά την περί αυτού κρίση των ασφαλιστικών οργάνων - ή σε περίπτωση αμφισβήτησεως, του Διοικ. Πρωτοδικείου - η οποία πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς (ΣΤΕ 986, 3561/87, 3487/85, 4431/84, 5083/83 κ.α.).

Τέλος, κατά την έννοια των άρθρων 6 και 29 επ. του Καν/σμού Ασφ/κής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ (ΑΥΕ 57440/1938, Φ. 38 Β') οι υγειον. επιτροπές είναι αποκλειστικά αρμόδιες για τη διαπίστωση της φύσεως, της εκτάσεως και των αιτιών της παθήσεως του ασφαλισμένου και τον καθορισμό του ποσοστού ανατομοφυσιολογικής βλάβης του, καθώς και την προβλεπόμενη διάρκεια αυτής. Οι γνωματεύσεις δε των επιτροπών αυτών, όταν εκδίδονται νομίμως και αιτιολογούνται επαρκώς, είναι δεσμευτικές για τα ασφαλιστικά όργανα και το Διοικ. Πρωτοδικείο όσον αφορά τα παραπάνω ιατρικής φύσεως ζητήματα. Από το δεσμευτικό αυτό χαρακτήρα των εν λόγω γνωματεύσεων παρέπεται ότι το Διοικ. Πρωτοδικείο δεν έχει την εξουσία να εκφέρει δική του κρίση για την από ιατρικής απόψεως κατάσταση της υγείας του ασφαλισμένου, καθώς και για τον σύνδεσμο της καταστάσεως αυτής με τα τυχόν προϋπάρχοντα νοσηρά αίτια ή με το επελθόν βίαιο συμβάν. Δύναται, όμως, το Διοικ. Πρωτοδικείο, αν κρίνει ότι ως προς τα ουσιώδη και για τον καθορισμό της ασφαλιστικής αναπηρίας στοιχεία αυτά η ιατρική γνωμάτευση δεν περιέχει εμπεριστατωμένη αιτιολογία να αξιώσει ειδικότερη αιτιολογία της γνωματεύσεως παραπέμποντας εκ νέου την περίπτωση στην οικεία υγειον. επιτροπή προκειμένου αυτή να εκφέρει πλήρως αιτιολογημένη κρίση επί των στοιχείων τούτων (ΣΤΕ 986/87, 4431/84 κ.α.)

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, το δικαστήριο της ουσίας, δέχεται τα εξής πραγματικά περιστατικά: Η αναιρεσείουσα που γεννήθηκε το

1929 και πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ 347 ημερομίσθια, κατά την χρονική περίοδο από 1980 έως 1981, έτυχε παρά του ρηθέντος Ιδρύματος πλήρους συντάξεως αναπηρίας από 16/10/1981 έως 30/4/1983, συνεπεία του επισυμβάντος σ' αυτήν, την 16/4/1981, εργατικού ατυχήματος (κάταγμα κάτω επιφύσεως αριστεράς κερκίδος). Ακολούθως, προκειμένου να κριθεί εάν θα συνεχισθεί η συνταξιοδότησή της, η αρμόδια Α/θμιοσ Υγειον. Επιτροπή, στην οποία παραπέμφθηκε για εξέταση, με την υπ' αριθμ. 1824/24-6-1983 γνωμάτευσή της αποφάνθηκε ότι η ασφαλισμένη παρουσιάζει "αρτηριακή υπέρταση, εκφυλιστική σπονδυλοδισκοαρθροπάθεια αυχενικής και οσφυϊκής μοίρας Σ.Σ., σπονδυλολίσηση 04-05 και αντιδραστική κατάθλιψη και την έκρινε ανάπηρη σε ποσοστό 35% από 16/4/1983 έως 15/4/1984, από το οποίο ποσοστό μηδέν τοις εκατό (0%) οφείλεται στο ατύχημα της 16/4/1981. Η Β/θμιοσ Υγειον. Επιτροπή, στην οποία παραπέμφθηκε στη συνέχεια η αναιρεσείουσα κατόπιν προσφυγής της, με την υπ' αριθμ. 2440/5-12-1983 γνωμάτευσή της, η οποία στηρίχθηκε σε ειδικές και λεπτομερείς εξετάσεις, αφού δέχθηκε ότι παρουσιάζει "ελαφρά αρτηριακή υπέρταση εκφυλιστικές αλλοιώσεις ΟΜΣΣ μετά στενώσεως 05-11 ως και ΑΜΣΣ. Ψυχιατρική νόσος δεν διεπιστώθη" και διατύπωσε προσθέτως το ειδικό σχόλιο ότι "η λειτουργική αδυναμία της αριστεράς άκρας χειρός δεν οφείλεται εις αδυναμίαν λόγω του ατυχήματος 1981 αλλά αποτελεί εκδήλωση ψυχοσωματική χωρίς καμμία οργανική βλάβη (Γνωμάτευσις Νοσοκομείου), προσδιόρισε το ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης της αναιρεσείουσας σε 20% από το οποίο ποσοστό 0% οφείλεται στο ατύχημα της 16/4/1981 για το αυτό, ως άνω, χρονικό διάστημα, αναθεωρήσασα έτσι, την προαναφερθείσα γνωμάτευση της ΑΥΕ. Με βάση τις ανωτέρω ιατρικές γνωματεύσεις ο Δ/ντής του Περιφ. Υπ/τος Συντάξεων του ΙΚΑ Αθηνών, με την υπ' αριθμ. 38222/13-12-1983 απόφασή του, διέκοψε την 1/5/1983 την καταβολή παροχών κλάδου συντάξεως. Ασκηθείσα από την ασφαλισμένη ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής, απορρίφθηκε, με την υπ' αριθμ. 1589/17-5-1984 απόφαση της ΤΔΕ με την αιτιολογία ότι, εφ' όσον στην προκείμενη περίπτωση, η ΔΥΕ αποφάνθηκε ότι το ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης 20%, οφείλεται ολόκληρο σε κοινή νόσο που δεν συνδέεται με το εργατικό ατύχημα, η ανωτέρω δεν εδικαιούτο παροχής λόγω αναπηρίας από εργατικό ατύχημα, αλλά ούτε και παροχής

λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, διότι δεν πληρούσε τις χρονικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την παροχή αυτή.

Η ήδη αναιρεσείουσα με την ασκηθείσα προσφυγή της ενώπιον του διοικητ. Πρωτοδικείου, αναφερομένη στις παθήσεις της, εξήτησε να κριθεί ασφαλιστικώς ανάπηρη, σε ποσοστό 35%, οφειλόμενο όλο στο ατύχημα της 16/4/1981 και να τύχει της ανάλογης παροχής του κλάδου συντάξεως, ισχυριζόμενη, μεταξύ άλλων, ότι γνωματεύσεις των Υγ/κών Επιτροπών και οι βάσει αυτών εκδοθείσες αποφάσεις των αρμοδίων ασφαλιστικών οργάνων, μεταξύ των οποίων και η απόφαση των ΤΔΕ, ήσαν ανεπαρκώς αιτιολογημένες, διότι δεν έλαβαν υπ' όψιν τους ότι η λειτουργική αδυναμία της αριστεράς χειρός της είναι μετατραυματική αναπηρία, η οποία έχει ως αίτιο το κατά τα άνω εργατικό ατύχημα. Ο ισχυρισμός όμως αυτός της αναιρεσείουσας απερρίφθη ως αβάσιμος, με την αιτιολογία ότι οι γνωματεύσεις των Υγ/κών Επιτροπών, οι οποίες στηρίχθηκαν σε ειδικές και λεπτομερείς εξετάσεις κατόπιν νοσηλείας της σε ειδικές κλινικές - θεραπευτήρια του ΙΚΑ, ήσαν πλήρως αιτιολογημένες, ως και η βάσει αυτών εκδοθείσα απόφαση της ΤΔΕ, η οποία περιείχε πλήρη αιτιολογία και συσχετισμό των παθήσεως αυτής. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, το διοικητ. Πρωτοδικείο, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι το ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης της αναιρεσείουσας εξ 20% οφείλεται ολόκληρο σε κοινή νόσο αυτής μη συνδεομένης με το προαναφερθέν εργατικό ατύχημα και ότι αυτή πραγματοποίησε μόνο 345 ημέρες εργασίας αντί των 1500 που απαιτούνται για την θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, έκρινε ότι η αναιρεσείουσα δεν δικαιούται παροχών του κλάδου συντάξεως για το χρονικό διάστημα από 16/4/1983 έως 15/4/1984.

Επειδή με την παραπάνω αιτιολογία, η προσβαλλομένη απόφαση δεν παρίσταται νόμιμος, γιατί την κρίση της περί του ότι, στην προκειμένη περίπτωση, το εξ 20% ποσοστό ανατομοφυσιολογικής βλάβης της αναιρεσείουσας οφείλεται εξ ολοκλήρου σε κοινή νόσο και όχι στο εργατικό ατύχημα της 16.4.1981 στηρίζει στην προαναφερθείσα υπ' αριθμ. 2440/1983 γνωμάτευση της ΒΥΕ από την οποία όμως δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή αυτή προέβη, όπως όφειλε, σε έρευνα πάνω στο ιατρικής φύσεως ζήτημα περί της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της ρηθείσης κοινής παθήσεως της αναιρεσείουσης, ήτοι της λειτουργικής αδυναμίας της αριστεράς της χειρός και

της εκ του ως άνω ατύχηματος προκληθείσης εις αυτήν βλάβην, τουτέστιν εάν και σε ποιο βαθμό η ανατομοφυσιολογική βλάβη, που επήλθε από το ατύχημα της αναιρεσείουσας (κάταγμα κάτω επιφύσεως αριστεράς κερκίδος) προκάλεσε στη συνέχεια την ψυχοσωματική εκδήλωση της λειτουργικής αδυναμίας της αριστεράς χειρός της, ώστε να ερευνηθεί ακολούθως από το πρωτοδικείο εάν η ανικανότης της ασφαλισμένης προς εργασία πρέπει να αποδοθεί στο σύνολό της ως οφειλομένη τελικώς και προεχόντως στο εργατικό ατύχημα σε ποσοστό που να παρέχει δικαίωμ απρος απόληψη ασφαλιστικής παροχής (βλ. και ΣΤΕ 5083/83). Κατά συνέπεια, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, κατά το βάσιμο λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως, ο οποίος είχε προβληθεί και με το δικόγραφο της προσφυγής, η δε υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση στο πραγματικό της μέρος, πρέπει να παραπεμφθεί στο ίδιο διοικ. δικαστήριο προς νέα νόμιμη κρίση (Αναιρεείται η 10848/1986 Τρ. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Βλ. σχετικώς ΕΔΚΑ 1987 ΣΕ 3599/1986 σελ. 270, ΕΔΚΑ 1984 Σ.Ε. 5083/1983 σελ. 426, ΕΔΚΑ 1985 Σ.Ε. 4431/1984 σελ. 209, Αντ. Πετρόγλου "Δίκαιο Κοινων. Ασφαλίσεως" τομ. Α' σελ. 399 επ.